

ยอมความคดีหมิ่นประมาท: ถอนแจ้งความได้ถึงเมื่อไหร่ ต้องทำอะไร และมีผลแค่ไหน

โดย เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ पार्टเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะ กรณี การพิจารณาแต่ละเรื่อง ต้องอาศัย
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ [https://
eksiamdefamationlaw.com/articles/defamation-settlement-withdraw-complaint.html](https://eksiamdefamationlaw.com/articles/defamation-settlement-withdraw-complaint.html)

สาระสำคัญโดยสรุป

- ความผิดในหมิ่นประมาทของประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา 333
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรียกความผิดประเภทนี้ว่าความผิดต่อส่วนตัว
- การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง
ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)
- ยอมความได้ทุกชั้นจนกว่าคดีถึงที่สุดตามมาตรา 35 วรรคสอง และถอนคำร้องทุกข์ได้เมื่อใดก็ได้
ตามมาตรา 126
- ข้อตกลงที่ให้ถอนคำร้องทุกข์ต่อเมื่อชำระเงินครบ ต่างจากข้อตกลงที่ระงับคดีทันที ถ้อยคำในข้อตกลงจึง
เป็นตัวกำหนดว่าเมื่ออีกฝ่ายผิดนัด คดีอาญายังเดินต่อได้หรือไม่
- ยอมความแล้วระงับเฉพาะข้อหาที่ยอมความได้ ข้อหาอื่นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ยังสอบสวนและฟ้องต่อ
ได้ตามมาตรา 126 วรรคสอง

- ข้อตกลงที่มีการชำระค่าเสียหายเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบบังคับได้
- ญี่ปุ่นให้ถอนคำร้องทุกข์ได้เฉพาะก่อนฟ้องคดี และถอนแล้วร้องทุกข์ใหม่ไม่ได้ ต่างจากไทยที่ยอมความได้จนคดีถึงที่สุด

คดีหมิ่นประมาทยอมความได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 บัญญัติให้ความผิดในหมวดหมิ่นประมาทเป็นความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือทำข้อตกลงยอมความได้ทุกชั้น จนกว่า คดี ถึงที่สุด เมื่อ ทำ โดย ถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิ นำ คดีอาญา มา ฟ้อง ระบุ ไป ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) แต่ระบุเฉพาะข้อหาที่ยอมความได้ และผลต่อค่าเสียหายทางแพ่งขึ้นกับถ้อยคำในข้อตกลง

ยอมความคืออะไร และทำไมคดีหมิ่นประมาทยอมความได้

การยอมความในคดีอาญา คือการที่ผู้เสียหายตกลงระงับคดีกับผู้กระทำความผิด ทำได้เฉพาะความผิดอันยอมความได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 บัญญัติให้ความผิดในหมวดหมิ่นประมาทเป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระบุไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

มาตรา 333 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้”¹ หมวดนี้ครอบคลุมทั้ง หมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 และ หมิ่นประมาท โดย การโฆษณา ตามมาตรา 328² ซึ่งเป็น ข้อหา ของ โปสท์ ข้อความในกลุ่มไลน์ และคลิปบนสื่อสังคมออนไลน์เกือบทุกคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้คำว่า “ความผิดต่อส่วนตัว” และวางผลไว้ที่มาตรา 39 ว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระบุไป “ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย”³ วิถีคดีจึงมีสามรูป ได้แก่ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน ถอนฟ้องเมื่อคดีอยู่ในศาล และทำข้อตกลงยอมความ ทั้งสามรูปให้ผลเดียวกันคือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระบุไป

ศาลฎีกาใช้สองมาตรานี้ประกอบกันในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 262/2565 ซึ่งวินิจฉัยว่าความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 บัญญัติ อยู่ใน หมวด ความผิดฐาน หมิ่นประมาท จึง เป็น ความผิดต่อส่วนตัว ซึ่งยอมความกันได้⁴ เหตุที่กฎหมายเปิดให้ยอมความ คือคดีหมิ่นประมาทกระทบประโยชน์ของผู้เสียหายเป็นหลัก กฎหมายจึงให้ผู้เสียหายเป็นผู้ตัดสินว่าจะให้รัฐดำเนินคดีต่อหรือไม่ ผลอีกด้านของหลักเดียวกันคืออายุความร้องทุกข์สามเดือนตามมาตรา 96⁵ ซึ่งอธิบายไว้ในบทความ ถูกหมิ่นประมาทออนไลน์ แจ้งความได้ไหม และต้องแจ้งภายในกี่เดือน

ยอมความหรือถอนแจ้งความได้ถึงเมื่อไหร่

คดีหมิ่นประมาทยอมความได้ทุกชั้นจนกว่าคดีถึงที่สุด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสองบัญญัติว่าคดีความผิดต่อส่วนตัวจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ ส่วนคำร้องทุกข์หรือที่เรียกกันว่าใบแจ้งความ ผู้ร้องทุกข์ถอนได้เมื่อใดก็ได้ตามมาตรา 126

มาตรา 35 วรรคสองบัญญัติว่า “คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้าน ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย”⁶ และมาตรา 126 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้”⁷

เมื่อเรียงตามชั้นของคดี ช่วงเวลาที่ยอมความได้มีดังนี้

ชั้นของคดี	รูปแบบที่ใช้	ผล
ชั้นสอบสวน	ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน หรือยื่นหนังสือยอมความ	สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับในข้อหาที่ยอมความได้
ชั้นพนักงานอัยการ	ถอนคำร้องทุกข์หรือยื่นหนังสือยอมความ	ฟ้องคดีในข้อหาที่ยอมความได้ไม่ได้
ศาลชั้นต้น อุทธรณ์ และ ฎีกา	โจทก์ถอนฟ้อง หรือผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ หรือคู่ความแถลงต่อศาลว่ายอมความแล้ว	ศาลจำหน่ายคดีในข้อหาที่ยอมความได้ ถ้าจำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องตามมาตรา 35 วรรคสอง
หลังคดีถึงที่สุด	ไม่มี	ยอมความไม่ได้แล้ว เพราะมาตรา 35 ใช้กับเวลา “ก่อนคดีถึงที่สุด”

ในทางปฏิบัติ ยิ่ง ยอม ความเร็ว ต้นทุน ของ ทั้งสองฝ่าย ยิ่ง ต่ำ เพราะ ยัง ไม่ เกิด ค่าทนายความ ใน ชั้น ศาล ผู้ต้องหา ยัง ไม่ ถูก ฟ้อง เป็น จำเลย และ ข้อความ ที่เป็น ต้นเหตุ ยัง ไม่ ถูก เผยแพร่ ผ่าน การ พิจารณา คดี ใน ศาล

ใครมีอำนาจยอมความ

ผู้มีอำนาจยอมความคือผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท ถ้าผู้เสียหายตายก่อนร้องทุกข์ มาตรา 333 วรรคสองให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตร ร้องทุกข์ได้และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย ในคดีที่มีผู้เสียหายหลายคน แต่ละคนมีสิทธิของตนแยกกัน

มาตรา 333 วรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย” (ตัวบทเต็มในเชิงอรรถที่ 1) ในคดีที่มีผู้เสียหายหลายคน เช่น โพสต์เดียวใส่ความคนสามคน ผู้เสียหายแต่ละคนมีสิทธิร้องทุกข์ของตน การยอมความกับผู้เสียหายคนหนึ่งจึงไม่ทำให้คดีของผู้เสียหายคนอื่นระงับ

เมื่อผู้เสียหายเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทที่ถูกริ้วว่าโกงลูกค้า ผู้ลงนามในหนังสือยอมความควรเป็นกรรมการ ผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทตามหนังสือรับรอง หรือผู้รับมอบอำนาจที่หนังสือมอบอำนาจระบุอำนาจยอมความและถอนคำร้องทุกข์ไว้ชัดเจน ฝ่ายผู้ต้องหาควรขอเอกสารทั้งสองก่อนชำระเงิน เพื่อไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งภายหลังว่าผู้ลงนามไม่มีอำนาจ

ยอมความแบบมีเงื่อนไข และเมื่ออีกฝ่ายไม่ทำตามข้อตกลง

ข้อตกลงที่ผู้เสียหายรับจะถอนคำร้องทุกข์ต่อเมื่อได้รับเงินครบหรือเมื่อมีการลบโพสต์ ต่างจากข้อตกลงที่ระงับคดีทันทีแล้วเหลือเพียงหนี้เงิน มาตรา 39 (2) ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันแล้ว ผลเมื่ออีกฝ่ายผิดนัดจึงขึ้นกับว่าข้อตกลงนั้น ระงับคดีไปแล้วหรือเพียงสัญญาว่าจะระงับในภายหลัง

ข้อตกลงยอมความ คดี หมิ่นประมาทออนไลน์ที่พบ บ่อย มี สอง แบบ แบบ ที่หนึ่ง ผู้เสียหาย ตกลง ระงับ คดี อาญา ทันที ที่ ลงนาม และ ผู้ต้องหา รับ จะ ชำระ เงิน ภายหลัง ถ้า ผู้ต้องหา ผิดนัด ผู้เสียหาย ฟ้อง เรียก เงิน ตาม สัญญา ได้ แต่นำ คดี อาญา กลับ มา ดำเนิน ใหม่ ไม่ได้ เพราะ สิทธิ นำ คดี อาญา มา ฟ้อง ระงับ ไป แล้ว

ตามมาตรา 39 (2) แบบ ที่สอง ผู้เสียหาย รับ ว่า จะ ถอน คำร้องทุกข์ เมื่อ ได้รับ เงิน งวด สุดท้าย ระหว่าง นั้น คำ ร้องทุกข์ ยังคง อยู่ ถ้า ผู้ต้องหา ไม่ ชำระ ผู้เสียหาย ไม่ ถอน และ คดี เดิน ต่อ ตาม ปกติ คำพิพากษา

ศาลฎีกาที่ 262/2565 เป็นตัวอย่างของข้อตกลงแบบที่สอง บันทึกการไกล่เกลี่ยยอมความในคดีนั้นกำหนด

ให้จำเลยเปลี่ยนตัวผู้ค้าประกันเงินกู้ของจำเลยจากโจทก์เป็นบุคคลอื่นภายในเดือนเมษายน 2560 และระบุว่าหากจำเลยไม่ทำ โจทก์จะดำเนินคดีหมิ่นประมาทภายในอายุความ เมื่อจำเลยยังไม่ได้เปลี่ยนตัวผู้ค้าประกัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ายังถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความตามกฎหมายอันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 (2)⁴

การแยกสองแบบนี้ดูจากถ้อยคำในข้อตกลงและเจตนาของคู่กรณี ถ้อยคำที่ทำให้เกิดข้อพิพาทบ่อยคือ “ผู้เสียหายจะไม่ติดตามดำเนินคดี” โดยไม่ระบุว่าตั้งแต่เมื่อใด ฝ่ายผู้เสียหายที่ต้องการหลักประกันการชำระเงิน ควรเขียนให้ชัดว่าการถอนคำร้องทุกข์จะทำเมื่อได้รับเงินงวดสุดท้าย ฝ่ายผู้ต้องหาที่ต้องการให้คดีจบทันที ควรนัดชำระเงินและยื่นคำขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในวันเดียวกัน

เรื่องเวลาต้องระวังอีกชั้นหนึ่ง ถ้าผู้เสียหายยังไม่ได้ร้องทุกข์ และตกลงกันว่าจะไม่ร้องทุกข์หากได้รับเงิน เมื่อผู้ต้องหาผิดนัด หลังพ้นสามเดือน นับแต่ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำ คดีขาดอายุความตามมาตรา 96 แล้ว ผู้เสียหายจึงควรร้องทุกข์ไว้ก่อนภายในอายุความ แล้วจึงเจรจายอมความ

ยอมความแล้ว ข้อหาใดระงับ ข้อหาใดยังเดินต่อ

การยอมความระงับเฉพาะข้อหาที่เป็นความผิดต่อส่วนตัว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคสองบัญญัติว่าในคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์ไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ข้อหาตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ที่มักตั้งคู่กับคดีหมิ่นประมาทและยอมความได้คือมาตรา 14 วรรคสอง และมาตรา 16 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา 126 วรรคสองบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น” คดีหมิ่นประมาทออนไลน์มักมีข้อหาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ควบคู่ ข้อหาที่ยอมความได้ในพระราชบัญญัตินั้นที่เกี่ยวกับคดีประเภทยกเว้นมีสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือมาตรา 14 วรรคสอง เมื่อการนำเข้าข้อมูลตามวรรคหนึ่ง (1) “มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง”⁸ กลุ่มที่สองคือมาตรา 16 เรื่องภาพตัดต่อ ซึ่งวรรคสี่บัญญัติว่า “ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้”⁹ รายละเอียดเรื่องภาพตัดต่ออยู่ในบทความ ภาพตัดต่อ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มาตรา 16

ข้อหาอื่น เช่น มาตรา 14 (2) ข้อมูลเท็จที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความปลอดภัยสาธารณะ หรือมาตรา 14 (4) ข้อมูลที่มีลักษณะ อัน ลามก ไม่ ระวัง ไป ด้วย การ ยอมความ การประเมิณผล ของ การ ยอมความจึงต้องทำรายข้อหา โดยดูจากบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของพนักงานสอบสวน รายละเอียดเรื่อง การแยกข้อหาอยู่ในบทความ همینประมาทกับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ และ ถูกแจ้งความ همینประมาทออนไลน์ สิทธิผู้ต้องหาและข้อต่อสู้

ข้อตกลงยอมความกับสัญญาประนีประนอมยอมความทางแพ่ง

ข้อตกลงที่ผู้ต้องหาชำระค่าเสียหายแลกกับการที่ผู้เสียหายระงับคดี เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้อง รับผิดชอบฟ้องบังคับได้ตามมาตรา 851 และทำให้สิทธิเรียกร้องที่แต่ละฝ่ายยอมสละระงับไปตามมาตรา 852

มาตรา 850 นิยามว่า “อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน”¹⁰ มาตรา 851 กำหนดว่าถ้า “มิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อ ตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”¹¹ และมาตรา 852 วางผลว่าสัญญานี้ “ยอมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน”¹²

ผลในทางปฏิบัติมีสองประการ ประการที่หนึ่ง ถ้าหนังสือยอมความเขียนว่าผู้เสียหาย “ไม่ตั้งใจเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ อีก” สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งจากการหมิ่นประมาท เช่น

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 เป็นสิทธิที่ยอมสละ จึงระงับไปตามมาตรา 852

ประการที่สอง ถ้าหนังสือเขียนเฉพาะการถอนคำร้องทุกข์ โดยไม่กล่าวถึงค่าเสียหายทางแพ่ง ผู้เสียหายอาจยังฟ้องคดีแพ่งได้ ฝ่ายผู้ต้องหาที่ต้องการให้ข้อพิพาทจบทั้งหมดจึงควรให้หนังสือครอบงำทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง การคำนวณค่าเสียหายทางแพ่งอธิบายไว้ในบทความ ค่าเสียหายในคดีหมิ่นประมาท

ข้อที่ควรมีในหนังสือยอมความคดีหมิ่นประมาทออนไลน์

หนังสือยอมความคดีหมิ่นประมาทออนไลน์ควรระบุตัวคู่กรณีและผู้มีอำนาจลงนาม ข้อความหรือโพสต์ที่เป็นต้นเหตุ ข้อหาทุกข้อที่ระงับ เงื่อนไขการลบโพสต์และการขอโทษ จำนวนเงินและกำหนดชำระ เวลาที่ถอนคำร้องทุกข์ และขอบเขตการสละสิทธิทางแพ่ง

1. คู่กรณีและอำนาจลงนาม ชื่อ เลขประจำตัว และเอกสารแสดงอำนาจของผู้ลงนามแทนนิติบุคคล
2. ข้อความที่เป็นต้นเหตุ ลิงก์ วันที่ และช่องทางของโพสต์ทุกโพสต์ รวมถึงโพสต์ที่ผู้อื่นแชร์ต่อ ถ้าตกลงให้ครอบด้วย
3. ข้อหาที่ระงับ เลขคดีของพนักงานสอบสวนหรือศาล และมาตราของทุกข้อหาที่ยอมความได้
4. การลบและการขอโทษ ถ้อยคำขอโทษ ช่องทาง ระยะเวลาที่ต้องคงไว้ และกำหนดเวลาลบโพสต์
5. เงินและกำหนดชำระ จำนวน งวด บัญชีรับเงิน และผลเมื่อผิดนัด
6. เวลาถอนคำร้องทุกข์ หรือ ถอนฟ้อง ระบุว่า ทำ ทันททีที่ลงนาม หรือ เมื่อ เงื่อนไขใด สำเร็จ ตาม หัวข้อยอมความแบบมีเงื่อนไข
7. ขอบเขตการสละสิทธิ คดีอาญา คดีแพ่ง หรือทั้งสองอย่าง
8. ข้อห้ามโพสต์ซ้ำ ทั้งสองฝ่ายงดเผยแพร่ข้อความเกี่ยวกับอีกฝ่ายในเรื่องเดียวกัน

กฎหมายเปรียบเทียบ ญีปุ่น

ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 232 ให้ฟ้องคดีความผิดในหมวดทำลายชื่อเสียงได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ เช่นเดียวกับไทย แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 237 ให้ถอนคำร้องทุกข์ได้เฉพาะก่อนมีการฟ้องคดี และผู้ที่ถอนแล้วร้องทุกข์ใหม่ไม่ได้ ช่วงเวลายอมความของไทยจึงกว้างกว่าญี่ปุ่นมาก

ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 232 วรรคหนึ่งบัญญัติว่าความผิดในหมวดนี้ จะฟ้องคดีอาญาได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์¹³ หลักนี้ใกล้เคียงกับมาตรา 333 ของไทย ความต่างอยู่ที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 237 ซึ่งวรรคหนึ่งกำหนดว่าคำร้องทุกข์ถอนได้จนกว่าจะมีการฟ้องคดีอาญา และวรรคสองกำหนดว่าผู้ที่ถอนคำร้องทุกข์แล้วจะร้องทุกข์อีกไม่ได้¹⁴

ผลต่างในทางปฏิบัติ มีสอง ประการ ประการที่หนึ่ง ในญี่ปุ่น เมื่อพนักงาน อัยการ ฟ้องแล้ว การถอน คำร้องทุกข์ไม่ทำให้คดีอาญาจบ แต่ในไทยยอมความได้จนคดีถึงที่สุด แรงจูงใจให้เจรจาจึงคงอยู่ตลอดคดี ประการที่สอง กฎหมายญี่ปุ่นห้ามร้องทุกข์ซ้ำหลังถอนไว้โดยตรง ส่วนในไทย ผลของมาตรา 39 (2) คือเมื่อถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความโดยถูกต้องแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ผู้เสียหายที่คิดจะใช้การถอนคำร้องทุกข์เป็นเครื่องต่อรองจึงควรเข้าใจว่าเมื่อถอนแล้ว คดีในข้อหาที่ยอมความได้จบลง

นิติเศรษฐศาสตร์และความรู้ข้ามศาสตร์ว่าด้วยการยอมความ

ทฤษฎีการต่อรองในเงาของกฎหมายอธิบายว่าคู่กรณีตกลงกันโดยคาดการณ์ผลคดีหากไปถึงศาล กฎเรื่องความผิดต่อส่วนตัวให้ผู้เสียหายถือสิทธิระงับคดีอาญา จึงเพิ่มอำนาจต่อรองของผู้เสียหาย และช่วงเวลาที่ยอมความได้จนคดีถึงที่สุดทำให้การเจรจาเปิดอยู่ทุกชั้น

Mnookin และ Kornhauser เสนอในปี ค.ศ. 1979 ว่ากฎหมายทำหน้าที่เป็นจุดอ้างอิงของการต่อรอง คู่กรณีไม่ได้ต่อรองในสุญญากาศ แต่ต่อรองโดยคาดว่าถ้าไม่ตกลงกัน ศาลจะตัดสินอย่างไร¹⁵ ในคดีหมิ่นประมาทไทย จุดอ้างอิงนี้มีสองส่วน คือความเสี่ยงโทษอาญาตามมาตรา 326 หรือ 328 ซึ่งตกกับผู้ต้องหา และต้นทุนเวลากับการที่เรื่องราวถูกพูดถึงซ้ำซึ่งตกกับผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายถือสิทธิระงับคดีอาญาไว้ฝ่ายเดียว ราคาของการยอมความจึงสะท้อนความเสี่ยงโทษอาญาด้วย ไม่ใช่เฉพาะความเสียหายทางแพ่ง

Priest และ Klein อธิบายในปี ค.ศ. 1984 ว่าคดีที่ไปถึงคำพิพากษาไม่ใช่ตัวแทนของข้อพิพาททั้งหมด เพราะข้อพิพาทที่คู่กรณีคาดผลได้ใกล้เคียงกันมักตกลงกันได้ก่อน¹⁶ ข้อนี้ช่วยอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องหมิ่นประมาท คำพิพากษาที่เผยแพร่มักเป็นคดีที่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายกำกวม ไม่ได้บอกว่าคดีหมิ่นประมาทส่วนใหญ่จบอย่างไร

ในทางจิตวิทยาการเจรจา Robbennolt ทดลองให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินข้อเสนอให้ยุติข้อพิพาท และพบว่าคำขอโทษอาจช่วยให้โอกาสตกลงกันดีขึ้น แต่ผลขึ้นกับลักษณะของคำขอโทษ คำขอโทษที่ยอมรับความผิดเต็มที่กับคำขอโทษที่เพียงแสดงความเห็นใจให้ผลต่างกัน¹⁷ ในคดีหมิ่นประมาท ความเสียหายหลักคือชื่อเสียง คำขอโทษในช่องทางเดียวกับโพสต์เดิมจึงเป็นเงื่อนไขที่ควรพิจารณาคู่กับเงิน

เอกสยาม ชัยศรี และทีมงานของบริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด ให้คำปรึกษาทั้งฝ่ายผู้เสียหายและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาในการเจรจาและร่างหนังสือยอมความคดีหมิ่นประมาท โดยตรวจข้อหาที่แจ้งไว้ทุกข้อก่อนกำหนดถ้อยคำ

คำถามที่พบบ่อย

คำถามที่พบบ่อยเรื่องการยอมความคดีหมิ่นประมาท ได้แก่ ช่วงเวลาที่ยอมความได้ การถอนแจ้งความ การผิดนัดหลังยอมความ ผลต่อข้อหา พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ผลต่อคดีแพ่ง และแบบของหนังสือยอมความ คำตอบอ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 39 และ 126 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ถึง 852 ที่ตรงกับฐานข้อมูลทางการแล้ว

คดีหมิ่นประมาทยอมความได้ถึงเมื่อไหร่

ได้จนกว่าคดีถึงที่สุด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสองบัญญัติว่าคดีความผิดต่อส่วนตัว จะ ถอนฟ้อง หรือยอม ความในเวลาใด ก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ จึงยอมความได้ทั้งชั้นสอบสวน ชั้นอัยการ ศาลชั้นต้น อุทธรณ์ และฎีกา

ถอนแจ้งความหมิ่นประมาทได้ไหม

ได้ ผู้ร้องทุกข์ถอนคำร้องทุกข์ได้เมื่อใดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคหนึ่ง และเมื่อถอนในคดีความผิดต่อส่วนตัว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 (2) แต่ข้อหาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวยังสอบสวนและฟ้องต่อได้ตามมาตรา 126 วรรคสอง

ยอมความแล้ว แต่อีกฝ่ายไม่จ่ายเงินตามที่ตกลง ทำอย่างไร

ขึ้นอยู่กับ ถ้อยคำใน ข้อตกลง ถ้า ข้อตกลง ระงับ คดี ทันทีที่ลงนาม สิทธิ นำ คดีอาญา มา ฟ้อง ระงับ ไป แล้ว ผู้เสียหายฟ้องเรียกเงินตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ ถ้าข้อตกลงกำหนดว่าจะถอนคำร้องทุกข์เมื่อได้รับเงินครบ และยังไม่ได้ถอน คำร้องทุกข์ยังคงอยู่และคดีเดินต่อได้

ยอมความคดีหมิ่นประมาทแล้ว ข้อหา พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ระงับไปด้วยหรือไม่

ระงับเฉพาะข้อหาที่ยอมความได้ เช่น มาตรา 14 วรรคสอง และมาตรา 16 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ข้อหาอื่นยังสอบสวนและฟ้องต่อได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคสอง

ยอมความในคดีอาญาแล้ว ยังฟ้องค่าเสียหายทางแพ่งได้หรือไม่

ขึ้นอยู่กับ ขอบเขต ของ ข้อตกลง ถ้า หนังสือ ยอมความ ระบุ ว่า ไม่ ตัดใจ เรียก ร้อง ค่าเสียหายใด ๆ อีก สิทธิ เรียก ร้อง ทาง แพ่ง ที่ ยอม สละ ระงับ ไป ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 ถ้าหนังสือกล่าวเฉพาะการถอนคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายอาจยังฟ้องคดีแพ่งได้

หนังสือยอมความคดีหมิ่นประมาทต้องทำเป็นหนังสือหรือไม่

ข้อตกลงที่มีการชำระเงินเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 851 กำหนดว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือตัวแทนจึงฟ้องบังคับได้ จึงควรทำเป็นหนังสือทุกกรณี

เชิงอรรถ

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 “ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท ตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย” (ตรวจคำต่อคำกับฐาน ข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
2. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้อันตรายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ” และมาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำ โดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยการทำการปาฐกถาด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้ (1) โดยความตายของผู้ กระทำผิด (2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ...” (ยกเฉพาะ อนุมาตรา (1) และ (2)) (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 262/2565 (ป.อ. มาตรา 326, 333 วรรคหนึ่ง, ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)) ย่อคำพิพากษาตามที่ฐานข้อมูลแสดง: “ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 บัญญัติว่า “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้...(2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำ ร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย...” และตาม ป.อ. มาตรา 333 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติอยู่ในหมวดความ ผิดฐานหมิ่นประมาทว่า “ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้...” ดังนั้น ความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา 326 ซึ่งบัญญัติอยู่ในหมวดความผิดฐานหมิ่นประมาท ที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จึงเป็นความผิดต่อส่วนตัวซึ่งยอมความ กันได้ ...” และในส่วนเงื่อนไขของบันทึกการไกล่เกลี่ยยอมความ “...แสดงให้เห็นว่าโจทก์ไม่ได้มีเจตนาจะสละสิทธิในการดำเนินคดี อาญาแก่จำเลยในทันที ... กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการยอมความตามกฎหมาย อันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2)” (ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา deka.supremecourt.or.th ตรวจเมื่อ 4 ตุลาคม 2569 และตรวจซ้ำ 23 ตุลาคม 2569)
5. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 “ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสาม เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” (ตรวจ คำต่อคำ กับ ฐานข้อมูล กฎหมาย ของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
6. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 “คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาจะยื่นเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ก็ได้ ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตหรือมิอนุญาตให้ถอนก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรประการใด ถ้าคำร้องนั้นได้ยื่นในภายหลังเมื่อจำเลย ให้การแก้คดีแล้ว ให้ถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดคำแถลงของจำเลยไว้ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ให้ ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย” วรรคสอง “คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้ายกเลิก คัดค้าน ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย” (ตรวจ คำต่อคำ กับ ฐานข้อมูล กฎหมาย ของ สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)

7. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 “ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้” วรรคสอง “ในคดีซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวน หรือ พนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
8. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคสอง “ถ้าการกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่ หรือส่งต่อ ซึ่งข้อมูล คอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอัน ย่อมความได้” (มาตรา 14 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560) (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
9. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 16 วรรคสี่ “ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรค สองเป็นความผิดอันยอมความได้” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
10. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 “อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับ ข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
11. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 851 “อันสัญญา ประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ อย่างไรก็ดี อย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
12. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 “ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่าย ได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน” (ตรวจคำต่อคำกับฐานข้อมูล กฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฉบับปรับปรุงล่าสุด 22 ตุลาคม 2569)
13. 刑法 第二百三十二条第一項「この章の罪は、告訴がなければ公訴を提起することができない。」(laws.e-gov.go.jp ตรวจเมื่อ 24 กันยายน 2569) (คำแปลโดยผู้เขียน: ความผิดในหมวดนี้ จะฟ้องคดีอาญาได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์)
14. 刑事訴訟法 第二百三十七条第一項「告訴は、公訴の提起があるまでこれを取り消すことができる。」第二項 「告訴の取消をした者は、更に告訴をすることができない。」(ถ้อยคำตามเอกสารของกระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่น moj.go.jp/content/001179440.pdf ตรวจเมื่อ 22 ตุลาคม 2569, e-Gov 法令検索 ปิดปรับปรุงระบบในวันตรวจ) (คำแปลโดยผู้ เขียน: คำร้องทุกข์ถอนได้จนกว่าจะมีการฟ้องคดีอาญา ผู้ที่ถอนคำร้องทุกข์แล้วจะร้องทุกข์อีกไม่ได้)
15. Robert H. Mnookin and Lewis Kornhauser, “Bargaining in the Shadow of the Law: The Case of Divorce,” Yale Law Journal 88 (1979): 950.
16. George L. Priest and Benjamin Klein, “The Selection of Disputes for Litigation,” Journal of Legal Studies 13, no. 1 (1984): 1.
17. Jennifer K. Robbennolt, “Apologies and Legal Settlement: An Empirical Examination,” Michigan Law Review 102, no. 3 (2003): 460. (อ่านบทคัดย่อจาก repository.law.umich.edu/mlr/vol102/iss3/3)

